

| گفت‌وگو |

♦♦ فرهنگ سرمایه‌گذاری در بخش معدن کشور و چالش‌های سرمایه‌گذاری در آن را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

فرهنگ سرمایه‌گذاری در بخش معدن ایران، متأسفانه هنوز به بلوغ لازم نرسیده است. نگاه سنتی و کوتاه‌مدت به فعالیت‌های معدنی، نبود ثبات در مقررات و گاهی تداخل در اختیارات دستگاه‌ها، باعث شده سرمایه‌گذاری در این حوزه با ریسک ادراکی بالایی مواجه باشد. بخش قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاران، به جای نگاه بلندمدت بر پایه توسعه پایدار، به دنبال بهره‌برداری سریع و خروج هستند. برای اصلاح این وضعیت، باید به سمت شفاف‌سازی ساختارهای حقوقی، تقویت حکمرانی معدن، ایجاد مشوق‌های هدفمند و کاهش بروکراسی حرکت کنیم. اگر فضای سرمایه‌گذاری را به‌درستی اصلاح کنیم، معدن می‌تواند یکی از پیشران‌های اصلی رشد اقتصادی کشور باشد.

♦♦ بهره‌برداری از معادن کشور چقدر اصولی است و یا چه فاصله‌ای از یک بهره‌برداری اصولی دارد؟

واقعیت این است که بخش زیادی از معادن کشور با رویکرد بهره‌برداری اصولی فاصله دارند. گاهی بهره‌برداری بدون مطالعات کافی، بدون پیوست‌های زیست‌محیطی، یا حتی بدون برنامه جامع فنی و اقتصادی آغاز می‌شود. این موضوع منجر به کاهش بازدهی معدن، تخریب محیط‌زیست و درنهایت از بین رفتن فرصت‌های اقتصادی بلندمدت می‌شود. بهره‌برداری اصولی یعنی استخراج مبتنی بر نقشه راه علمی، استفاده از فناوری‌های نو، رعایت ضوابط فنی و حفظ

گفت‌وگو با دکتر «بهرام شکوری»

رئیس کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتاق ایران

آینده معدن ایران؛ آینده‌ای درخشان با قانون‌گرایی و نوآوری

اگر فضای سرمایه‌گذاری به‌درستی اصلاح شود، معدن می‌تواند یکی از پیشران‌های اصلی رشد اقتصادی کشور باشد، مشروط بر این‌که رویکردمان از استخراج صرف مواد اولیه به تولید ارزش افزوده در زنجیره کامل معدن تغییر کند؛ امروز در کشورهای پیشرو معدنی، مواد اولیه صرفاً کالا نیستند، بلکه تبدیل به برند ملی شده‌اند. دکتر بهرام شکوری، رئیس کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی ایران همچنین بر این نظر است که باید در سرمایه‌گذاری بخش معدن، مدل‌های مشارکتی را به‌کارگیریم و دیگر اینکه نظام واگذاری معادن در کشور باید مبتنی بر شایستگی و اجرای قاطع قانون باشد؛ زیرا که توقف فعالیت معدن به دلیل واگذاری‌های ناکارآمد، به زیان اقتصاد ملی است. شرح کامل پاسخ به سوال‌های ما را اینجا بخوانید.

واقعیت این است که بخش زیادی از معادن کشور با رویکرد بهره‌برداری اصولی فاصله دارند. گاهی بهره‌برداری بدون مطالعات کافی، بدون پیوست‌های زیست‌محیطی، یا حتی بدون برنامه جامع فنی و اقتصادی آغاز می‌شود. این موضوع منجر به کاهش بازدهی معدن، تخریب محیط‌زیست و درنهایت از بین رفتن فرصت‌های اقتصادی بلندمدت می‌شود.

در ایران، صادرات مواد اولیه با ارزش افزوده پایین، ما را از حضور مؤثر در بازارهای جهانی دور نگه داشته است. برای جبران این عقب ماندگی، باید به سوی توسعه صنایع پایین دستی، ارتقاء تکنولوژی فرآوری و هویت بخشی به محصولات معدنی صادراتی حرکت کنیم. این مسیر، هم درآمدزایی را افزایش می دهد و هم وابستگی ما را به نوسانات بازار جهانی کاهش می دهد.

♦♦ در موضوع مقایسه برندینگ و بازاریابی مواد معدنی در جهان و ایران چه توضیحاتی ارائه می نمایند؟

در کشورهای معدنی پیشرو، مواد معدنی صرفاً یک کالا نیستند، بلکه تبدیل به برند ملی شده اند. استرالیا، کانادا و شیلی، به خوبی توانسته اند با ایجاد زنجیره های تولید، ارتقاء کیفیت و بازاریابی حرفه ای، برند معدنی خود را در بازارهای جهانی تثبیت کنند. در ایران، صادرات مواد اولیه با ارزش افزوده پایین، ما را از حضور مؤثر در بازارهای جهانی دور نگه داشته است. برای جبران این عقب ماندگی، باید به سوی توسعه صنایع پایین دستی، ارتقاء تکنولوژی فرآوری و هویت بخشی به محصولات معدنی صادراتی حرکت کنیم. این مسیر، هم درآمدزایی را افزایش می دهد و هم وابستگی ما را به نوسانات بازار جهانی کاهش می دهد.

♦♦ در پایان چه نکاتی را لازم می دانید که اضافه فرمایید؟

امروز بیش از هر زمان دیگر، معدن می تواند موتور محرک توسعه کشور باشد؛ مشروط بر اینکه رویکرد ما از «استخراج مواد اولیه» به «تولید ارزش افزوده در زنجیره کامل معدن» تغییر کند. ما باید از اکتشاف تا فرآوری، صادرات و برندینگ، رویکردی جامع، فناورانه و اقتصادی اتخاذ کنیم. همچنین تعامل سازنده بین دولت، بخش خصوصی، دانشگاه و جامعه محلی، کلید موفقیت در توسعه پایدار معادن است. آینده معدن ایران، آینده ای درخشان است؛ اگر آن را با تدبیر، قانون گرایی و نوآوری مدیریت کنیم. III

♦♦ به نظر شما بهترین شیوه واگذاری معادن چیست؟ جناب عالی در مورد فرصت ها و چالش های واگذاری معادن به صورت بسته های سرمایه گذاری به بهره برداران چه فکر می کنید؟

نظام واگذاری معادن باید مبتنی بر شایستگی و اجرای قاطع قانون باشد. ما معتقدیم که معدن باید به کسی واگذار شود که از صلاحیت فنی یا مالی برخوردار است، یا توان آن را دارد که با تشکیل یک تیم حرفه ای و جذب سرمایه، معدن را به بهره برداری اصولی برساند. آنچه در عمل اهمیت بیشتری دارد، اجرای قانون است؛ اگر فرد یا شرکت واگذارشونده، به هر دلیل نتواند در مهلت قانونی معدن را فعال کند، باید بدون تعارف و طبق قانون، پروانه بازپس گیری شده و به متقاضی واجد صلاحیت دیگری واگذار شود. توقف فعالیت معادن به دلیل واگذاری های ناکارآمد، به ضرر اقتصاد ملی و اشتغال زایی مناطق معدنی است.

منابع برای نسل های آینده. تا زمانی که این نگاه حاکم نشود، پایداری در بخش معدن تحقق نمی یابد.

♦♦ در مورد الگو و مدل های مؤثر برای سرمایه گذاری در توسعه زیرساخت های بخش معدن چه نکات و پیشنهادهایی را طرح می کنید؟

توسعه زیرساخت ها مانند برق، حمل و نقل، آب و فناوری اطلاعات، پیش شرط موفقیت بخش معدن است. ما باید از مدل های مشارکتی همچون Public-Private Partnership (PPP) استفاده کنیم؛ یعنی دولت زمینه را فراهم کند و بخش خصوصی پروژه ها را اجرا کند. همچنین برای مناطق معدنی دور از مرکز، دولت می تواند مشوق های منطقه ای، معافیت های مالیاتی یا اولویت در تخصیص منابع را در نظر بگیرد. یکی از پیشنهاد های مشخص، ایجاد نواحی صنعتی معدنی با زیرساخت های آماده، برای تسهیل سرمایه گذاری و تجمیع خدمات فنی و تجاری در یک منطقه متمرکز است.

